

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

Hasbahçe Kitaplığı / 53

HASBAHÇE'DEN FIKRALAR

Hazırlayan
Yasin ÖZKAN

Yayın Yönetmeni
Kemal ERKAN

Yayın Koordinatörü
Faruk ÇINAR

Editör
Yusuf Taha DEMİR

Tashih
Muhammet YILDIZ
Yasin ODABAŞI

Grafik Tasarım
Seyit BOR

Kapak Tasarım
Süleyman KÖKLÜ

İç Çizim
Mustafa SAĞ

Baskı ve Cilt
Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Tel.: 0212 657 88 00
Faks: 0212 657 95 88
Matbaa Sertifikası No: 16384

1. Basım: İstanbul, Temmuz 2019 (2 bin adet)
ISBN: 978-605-80515-2-2

*Hasbahçe bir Çamlıca Basım Yayın ve
Tic. A.Ş. markasıdır.*

Alemdar Mah. Divanyolu,
İncilicavus Sokak No: 9A
Sultanahmet - Fatih / İSTANBUL
Tel/Faks: 0212 512 41 01
www.hasbahcekitap.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 15732

© Bu eserin bütün yayın hakları Çamlıca
Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir.

Hazırlayan: Yasin ÖZKAN

**HASBAHÇE'DEN
FIKRALAR**

İÇİNDEKİLER

<i>Takdim</i>	9	Köprü	26
<i>Fıkra ve Özellikleri</i>	11	Rüşvetçi Hâkim	27
Kitaba Hürmet	13	Ne İşiniz Vardı?	27
Ağacın Meyvesi	14	Cimrinin Hesabı!	28
Ben Tutamadım, Sen Hiç Tutamazsın	15	Ata Binme İlimi	28
Dervişin Cevabı	15	Çentik	29
Bana Değil Allah'a Sığın!	16	Gözlerini Kapatır mısın?	29
Beynini Hiç Kullanmamış	17	Tek Ciltlik Kitap	29
Keramet!	17	Şöhret	30
Padişah Teşrif Etti	17	Deli İşi Kaçma Planı	30
Noktalama İşareti	18	Dördüncü Motor	30
Kırlangıcın Yuvası	18	Dil Muayenesi	31
Kaz	18	Dolap Beygiri	32
Kim Okudu?	20	En Güzel Tedavi	33
İlim Hakaret Kabul Etmez	20	En İyi Doktor!	33
Kitaba El Sürmeyen Adam	21	Filozofun Dalgınlığı	34
Sarayda İftar	21	Son Not	35
Akşam Serinliğinde Gideceğiz	22	Güvenilir Yer	36
Akşam Yemeği	22	Hayalin Kokusunu Duymak!	36
At Ne Oldu At?	22	Hasta Adam	37
Beton Gibi	23	Her Doğru Her Yerde Söylenmez!	37
Benim Olduğu İçin	24	Her Günün Tütünü	38
Beşik	24	Ne Zahmetli Ölüm	38
Akıl Hastanesi	24	Hırsızın Hiç mi Suçu Yok?	39
Bir Gün Kaç Saattir?	24	Her Koyun	39
Bir Hayvan Vursa!	25	Hızlı İmam	40
Biz Müslümanız	26	İçini Yakacak	40
		Hey Zavallı	41

8 Hasbahçe'den Fıkralar

İki Tarz Okuma.....	42	Pire.....	63
Dedenin Hesabı.....	42	Sıcak Çorba.....	64
Baba Oğul.....	43	Sıcaktan Erimiş.....	64
İsmail Paşa Gibi Arkan Olunca!.....	43	Sinek.....	65
Jip de Yoksa!.....	43	Tembelliğin Sonu.....	65
Kaçmaya mı Çalışıyorsun?.....	44	Söz Öldürür!.....	66
Kanaat.....	44	Süleyman Nazif'in Türkçesi.....	67
Kundura Kitabı.....	44	Şaheser.....	67
İstemesini Bilmek.....	45	Profesör İle Köylü.....	67
Zehirli Yılan.....	46	Çekirge.....	68
Hissene Bu Kadar da Düşmez.....	46	Şekersiz Çay.....	69
Kayıp Tavuk Bulundu.....	47	Şemsiye.....	69
Kendi Kendimize Ölüyoruz.....	47	Sen mi Yazdın?.....	70
Meşhur Olduktan Sonra.....	47	Şifa Niyetine.....	70
İhtiyar Kızılderili.....	47	Taksi Şoförü.....	71
Kaplumbağalar.....	49	Şekerci.....	71
Kim Zayıflamış?.....	50	Tarih Öğretmeni.....	72
Koltukta Karpuz.....	51	Sadık Köpek.....	72
Kim Bakıyor?.....	51	Tembel Adam.....	73
Kıtlığın Sebebi.....	52	Saat Neden Geride?.....	73
Kim Daha Az Akıllı?.....	53	Hangi Kas Çalışır?.....	74
Konuşmayı Öğrenmek Yetmiyor.....	53	Teravîh Namazını Unuttu.....	74
Sultanın Hocasına Hürmeti.....	53	Yavru Kutup Ayısı.....	75
Meziyetli Öğrenci.....	54	Tilkinin Orucu.....	76
Miyav Dedik Ya!.....	54	Ticarî Deha.....	77
Metin'in Kulağı.....	55	Yüzme Öğrenseydin.....	77
İlim Zordur.....	56	Vali.....	78
Niye Gülmüş?.....	56	Terlemeyen Hasta.....	78
Okumanın Zevki.....	57	Dilenci.....	78
Okula Geç Kalma.....	57	Tuzu Ne Yapacak?.....	79
Onu Hayvanlar Bile Yemez.....	58	Ufak Fark.....	79
Önce Siz Başlattınız.....	59	Uyku Ustası.....	79
Paraşüt.....	60	Zehirli Karpuz.....	80
Patlak Lastik.....	60	Valinin Memuru.....	81
Pazarlık Payı.....	61	Ya Kedisi Gelseydi?.....	81
Bir Demet Ok Gibi Olunuz!.....	61	Yassı Tavuk.....	81
Roman Kahramanı.....	62	Yaş Farkı.....	82
Rüyada Muhallebi.....	62	Yedi Kişilik Asansör.....	82
Uyanık Adam.....	62	<i>Kaynaklar</i>	83
Sana Çalacak Bir Şey			
Bırakmamışlar!.....	63		

TAKDİM

Kısa ve özlü anlatımı olan fıkra, hem eğlendirici hem de eğitici vasıfları bir arada taşır. Söylenmek istenilen şey, mizahla süslenecek dolaylı yoldan ifade edilir. Böylelikle söz iskeletini mana incileriyle süsleyerek verilmek istenilen mesaj, muhatabı incitmeden kibarca uyarma yoluyla verilir. Bu yönüyle de fıkra, keskin bir idrak ile anlama, kavrama, öğrenme ve çözme kabiliyetini de beraberinde getirir. Bu da kişinin gülerken aynı zamanda düşünmesini sağlar. Bu sebeple latifeler, hem gönülleri şenlendirme vesilesi olması, hem de ibret almayı, hakikatleri öğrenmeyi sağlaması yönüyle konuşmanın faydalı kısmındandır.

Kitabı yayına hazırlarken özellikle tarihi olmak üzere güncel yazılı kaynakları tarayıp binlerce fıkra arasından en faydalı ve hikmetli olduğunu düşündüklerimizi seçtik. Çocukların yanı sıra yetişkinleri de, eğlendirirken bir taraftan da düşündürecek fıkralara yer verdik. Bu gaye ile muhtelif kaynaklardan derlediğimiz fıkra ve nüktelerin okurlarımızı neşelendirirken, aynı zamanda ibret almalarını sağlayacağı kanaatindeyiz.

Yasin ÖZKAN

FIKRA VE ÖZELLİKLERİ

Fıkra, bir düşünceyi, hadiseyi en kısa yoldan anlatan özlü, nükteli, mizah ve hiciv unsurları taşıyan, sözle ifade edilmesi güç ince mana, kalbe doğan duygu; güldürecek tuhaf söz ve hikâyeyi ifade eder.

Anonim Halk Edebiyatı metinleri arasında önemli bir yere sahip olan fıkra, sözlü edebiyatın kısa, özlü, nükteli ve güldürücü türüdür. Başlangıçta ferdi bir karaktere sahipken zamanla anonimleşerek halka mal olmuştur. Fıkra tasvir yapısı, kullanılan kelimeleri, konuşma unsurları, konu seçimi ve kendine has kompozisyonu ile diğer halk edebiyatı türlerinden ayrılır.

Dîvânü Lûgâti't-Türk'te *küg* kelimesiyle ifade edilen fıkra, sonraki yıllarda *hikâye*, *kıssa*, *nükte*, *mizah*, *lâtife*, *nekre* isimlerini almıştır. Görünüş itibariyle küçük, mana bakımından derin ve hacimlidir. Sözlü geleneğe dayalı olarak kulaktan kulağa yayılır. Bu sebeple, yaşanmış hadiseleri kaynak alır. Bir yönüyle toplumdaki gerçek olayları anlatır. Ancak bunu diğer edebî türlere göre biraz farklı olarak kısa ve gülünç yönleriyle ele alır. Bu özellikleri ile değişime açık bir yapıya sahiptir.

13. asırdan itibaren fıkra; dinî, ahlaki ve tasavvufî nitelikli eserlerde önemli yer tutmuştur. Bunun nedeni, bazı dinî konuların fıkra vasıtasıyla halka daha açık ve daha kolay bir şekilde anlatılabilmesidir.

Türk halk kültürü fıkra sentezinde Orta Asya'dan getirdiklerimizin yanı sıra İslam kültürü ve Anadolu'nun eski kültürlerinden sürip gelenler de bulunmaktadır. Fıkralarımızda 15. asırdan sonra Türk kültürünün yanı sıra Arap, İran ve Anadolu unsurları girmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin yayıldığı coğrafya içinde Balkanların, Güney Rusya'nın, Kafkasların ve Afrika'nın fıkra hazinemize katkısı vardır.

Fıkranın Özellikleri

- Fıkralar günlük hayatla iç içedir.
- Düşünceleri hiçbir kalıba bağlı kalmadan serbestçe ortaya koyar.
- Daha çok iğneleyici, imâli ve eleştirel bir dil kullanılırken, bazen de sohbet tarzında yazılır.
- Anlatım senli benlidir. Okurla sohbet ediliyormuş havası hâkimdir.
- Yalın bir dil, kısa ve anlaşılır üslup kullanılır.
- Konular günceldir ve anlatılanların kalıcılığı yoktur.
- Hâdiseler şahsi bakış açısıyla işlenir.
- Kısa, etkili ve dokunaklı bir sonuca varılır. Amaç, okuru etkilemektir.
- Düşünceler tekrarlanmaz. Bu yüzden fıkralar, öz ve yoğun anlatıma sahiptir.
- Yazar anlattıklarını ispat etmek zorunda değildir.

KİTABA HÜRMET

Adamın biri, fıkıh âlimi Ebu Hâmid el-İsferâînî'den (rah.) ödünç kitap aldı. Ebu Hâmid bir vesileyle adamın ziyaretine gittiğinde onun, kitabının üzerine kuru üzüm koyduğunu gördü. Hoşuna gitmese de bir şey söylemedi.

Adam bir süre sonra Ebu Hâmid'den bir kitap daha istedi. Ebu Hâmid eve gelmesini söyledi. Adam gelince kitabı bir tabağın içinde takdim etti. Adam:

- Bu nedir? diye sordu. Ebû Hâmid:

- Bu, istediğin kitap; bu ise üzümlerini koyman için kap, cevabını verdi.

